

UNIVERSITAT I INVESTIGACIÓ

Carlos Berzosa

Possiblement la diferència més notable entre les nostres universitats i les anglosaxones és la importància que s'hi presta a la investigació. Mentre que aquestes són vistes com a centres d'investigació, dubte sincerament que els nostres conciutadans qualifiquen com a tals les nostres universitats. Segurament diran que són llocs de formació i transmissió del coneixement, incidint així en la seua labor docent, però més difícilment les qualificarien de centres d'investigació. I tanmateix són, juntament amb el CSIC, els principals centres de recerca (i per desgràcia també pràcticament els únics) del país.

Això no obstant, la LOU, en el seu títol VII, estableix que la investigació constitueix una funció essencial de les universitats i que és un dret i un deure del seu personal docent i investigador. Però, desgraciadament, com passa amb molts drets més, per desenvolupar-los no hi ha prou que aparega escrit en la llei, tot i que això siga imprescindible. La comunitat universitària sent que el suport i el reconeixement de la labor investigadora és una de les grans assignatures pendents d'aquest país. Fa quasi quatre anys vàiem amb il·lusió la creació del Ministeri de Ciència i Tecnologia, que desafortunadament no ha arribat a complir les expectatives que s'hi van abocar. Per ell han passat tres ministres (ni més ni menys, dada ja significativa) no precisament familiaritzats amb la investigació científica, els seus procediments i usos. Això ha produït clamorosos errors en la gestió dels fons d'investigació: partides que es queden sense executar, joves del Programa Ramón y Cajal amb retards de mesos en la seua incorporació als centres i la percepció dels seus salaris, convocatòries milionàries d'infraestructura que es resolen en una setmana, projectes d'investigació amb becaris, tècnics i experiments al seu càrrec els fons dels quals arriben tard, etc. Cal trobar estructures i fórmules de gestió dels fons d'investigació que siguin més àgils i que s'adaptin més a la realitat de

funcionament dels equips i projectes, basats en la flexibilitat, la confiança i l'obtenció de resultats.

El mal endèmic del nostre país és que, a hores d'ara, el pressupost dedicat a recerca i desenvolupament representa el 0,96% del PIB (incloent-hi les despeses corresponents a Defensa) i que l'objectiu per al 2007, al final del Pla Nacional d'R+D recentment aprovat, és arribar a l'1,4%, quan els nostres competidors naturals superen i fins i tot doblen ja aquesta quantitat. Segons les dades de l'INE, el nombre d'investigadors per cada mil habitants era de 4,4 l'any 2001, i el nombre de personal dedicat a R+D, és a dir, afegint-hi tècnics de laboratori, personal de suport, etc., era de 6,9 per mil aquell mateix any, quantitats

novament molt inferiors a les dels nostres veïns europeus, per no citar els nord-americans i japonesos. Alhora, això sí, estem per damunt de la mitjana dels nostres col·legues en el nombre d'hores de classe impartides pel professorat universitari. Tot això mostra, com assenyalava adés, en què es posa l'accent i quina és la concepció de la universitat que se sustenta.

Necessitem més recursos, materials i també humans, en investigació. No per coneguda aquesta frase és menys certa. En la competitiva cursa de la investigació, perquè es tracta d'un món extraordinàriament competitiu, partim amb un clar desavantatge enfront dels nostres col·legues europeus. I la qüestió més sorprenent és que, a pesar d'això, la recerca científica a Espanya ha experimentat un desenvolupament espectacular en els darrers vint anys gràcies a un esforç col·lectiu molt important. Un esforç que el Ministeri d'Educació, Ciència i Esports té ara l'oportunitat de reconèixer i de regular en el Reial Decret de Professorat Universitari que prepara, tot i que l'esborrany del qual ja està produint decepcions a aquest respecte.

Les universitats necessiten urgentment plans de xoc per a la incorporació de joves investigadors en les

**«LES UNIVERSITATS
NECESSITEN URGENTMENT
PLANS DE XOC PER A LA
INCORPORACIÓ DE JOVES
INVESTIGADORS EN LES
SEUES PLANTILLES I PER A
MODERNITZAR I EQUIPAR LES
SEUES INFRAESTRUCTURES»**

© Miguel Lorenzo

seues plantilles i per a modernitzar i equipar les seues infraestructures. I en molts casos estan fent esforços titànics per aconseguir-ho, acudint a totes les convocatòries que poden. Però no s'ha d'oblidar que la majoria (programa Ramón y Cajal, tècnics de suport, fons Feder, etc.) exigeixen el cofinançament per part de les universitats, que van veient així compromeses les seues exigües economies sense que hi haja un increment corresponent en els seus pressupostos. Podem pintar-ho del color que voldrem, però no per això el problema deixa de ser el que assenyalen les dades objectives: no hi ha prou amb distribuir, cal fer una aportació addicional en mitjans i recursos humans a la recerca.

Les universitats han de fer també un esforç per motivar i exigir el compliment del deure d'investigar dels seus professors. Desgraciadament és cert que un sector dels membres de claustre universitari s'ha despenjat de la carrera investigadora. Hem de posar en

marxa els mecanismes d'estímul oportuns per corregir-ho i promoure plans i projectes integrals d'investigació d'acord amb les nostres capacitats i potencialitats respectives. Fa uns dies un grup de notables feia una reclamació reclamant un pacte d'estat per la ciència. Vull acabar sumant-me amb entusiasme a aquesta idea i amb una proposta concreta: fa poc hem vist esfumar-se la possibilitat de instal·lació de l'ITER al nostre territori, un projecte al qual el Govern anava a dedicar 900 milions d'euros. Destinem aquesta partida addicional de fons a la modernització de les infraestructures ja existents dels nostres grups d'investigació i construïm un sòlid edifici científic des dels fonaments. ➔

Carlos Berzosa. Rector de la Universidad Complutense de Madrid.
Aquest article fou publicat en el núm. 4 d'*Universidalia*, *Revista de Divulgación Universitaria de Pearson Educación*.